

Волох О.Ю.

ГЛОБАЛЬНИЙ ОСВІТНИЙ ПРОСТІР ЯК ПРОБЛЕМНО-ДОСЛІДНИЦЬКЕ ПОЛЕ ГЛОБАЛІСТИКИ ТА СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ (ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДЕРЖБЮДЖЕТНОЇ НДР)

У процесі глобалізації освіти учбова діяльність всіх без винятку соціальних та вікових груп населення стає основним засобом розвитку і виробництва. Глобалізація освіти зумовлена передусім економічною інтеграцією різних держав, діяльністю транснаціональних корпорацій, перерозподілом фінансових потоків і більш вільною міграцією робочої сили.

Глобалізація освіти безпосередньо пов'язана з загостренням протиріч між розвиненими індустріальними державами і країнами третього світу (так звана проблема Північ-Південь). Основними напрямками розв'язання цього протиріччя у царині освіти є: а) забезпечення спадкоємності освіти національної школи (етноцентризм) і мультикультуральної університетської освіти; б) розлад «витікання мізків» як форми інвестування у людський капітал (human capital); в) пошук збалансованого співвідношення учбових програм, скерованих на підготовку працівників для ринку праці, і програм, що забезпечують всебічний розвиток людини як особистості.

На разі можна виокремити два напрямки глобалізації освіти. Перший – маркетингізація освіти – зумовлений інвестиціями великого бізнесу та міжнародних фінансових інститутів у стандартизацію та поширення модулів навчання для працівників у відповідності до технологічних вимог. Позитивним у даній практиці є значне збільшення учбових місць, відносно короткий період підготовки працівника. До негативних складових цього напрямку глобалізації освіти слід віднести вузьку спеціалізацію та, як наслідок, незахищеність людини по відношенню до надто мінливої економічної ситуації, що зазнає постійних, надто швидких і складних трансформацій, неможливість врахування персональних інтересів і преференцій у сфері освіти. Інший напрямок глобалізації освіти пов'язаний з програмами усунення базової неграмотності. У 1990 р. на Світовій конференції «Освіта для всіх» (Йомтьєн, Таїланд) уряди майже всіх країн світу підтвердили свою готовність виступити в якості донорів або бенефіціарів навчання 113 млн. дітей, що перебувають поза школою та біля 1 млрд. неписьменних дорослих (переважно жінок). Поступове усунення неграмотності в тому числі й функціональної, на глобальному рівні визнається ЮНЕСКО основним гуманітарним засобом боротьби з хронічною бідністю, економічною нерівністю, а також запобігання громадських війн і зупинення ВІЛ/СНІД – епідемії.

Для України глобальна освіта означає не тільки збереження вже відносно високого рівня і традицій вітчизняної наукової та педагогічної шкіл, що склався у минулі роки. Ще необхідно також зробити конкретні кроки у напрямку становлення системи безперервної освіти, яка б дозволяла кожній людині незалежно від соціального статусу й віку навчатися або діяти на основі необхідних знань, інформації та практичних навичок.

Сучасна філософія освіти, попри ідейно – теоретичні розбіжності що існують на разі у поглядах на проблему її інституціоналізації у **корпусі** сучасного філософського знання, а також щодо цілей і завдань, поставлених перед нею має розвиватися у вимірі нової глобальної філософії і стратегії освіти. Основна мета освіти – передавати знання, вона покликана допомагати людині набути необхідних навичок, з допомогою яких матеріальне і духовне виробництво зростає якісно і кількісно: освіта сприяє зростанню творчого потенціалу особистості: вона повинна повністю змінити позиції індивіда, призводячи до поліпшення відносин між людьми і колективним досягненням у всіх царинах життя.

Більшість суспільств і культур сучасного світу засновані на високому рівні експлуатації і пригнобленні мас людей. Тому нова глобальна філософія і стратегія освіти повинні сприяти відмові від усіх експлуаторських систем цінностей і створенню нових егалітарних систем цінностей.

Кожний індивід наділений кількома основними творчими здібностями. Але більшість людей не можуть розвинути свій потенціал повністю внаслідок несприятливих оточуючих умов та інших соціально – економічних факторів, що визначають хід розвитку соціуму. Оскільки освіта є для індивіда і суспільства знаряддям позитивних знань, то, якщо людина не отримає освіти, його розвиток природньо гальмується. Проте, за яких би умов не розвивалася людина, ці конкретні умови і досвід життя і роботи, який людина отримує в рамках цих умов, здійснюють певний освітній вплив на розвиток особистості. Це, зрозуміло, матиме для життя людини як позитивні, так і негативні наслідки. Тому, в контексті становлення майбутнього світу сам досвід варто розглядати як головний освітній компонент загального розвитку індивіда. У традиційних системах освіти, більше значення надавалося інтелектуальній та академічній стороні майстерності та досягнень людини. Глобалізаційні тенденції в сучасній освітній культурі наділяють досвідні та технічні аспекти досягнень особистості рівною цінністю і важливістю на всіх рівнях. Це, згідно з логікою та ідеологією апологетів глобалізму має внести великий внесок у майбутню гармонію, взаєморозуміння і виживання людства. Тоді «глобальний світ через глобальну освіту» зможе стати наочною реальністю.

Процес опрацювання чіткої формули і структури «глобальної освіти» не може і не повинен бути абсолютно безваріантним. Внутрішні гуманістичні

цінності кожного суспільства і культури повинні стати невід'ємною частиною нового типу освіти. Слід виокремити та інкорпорувати у нову систему позитивні складові. Основою повинні стати соціальна рівність та економічна справедливість. Важливе місце мають посісти дослідження причин конфліктів і пошук конкретних рішень.

Варто також розвивати порівняльні дослідження різних ситуацій і підходящих рішень. Дана проблематика має дістати всебічного осмислення, узагальнення і систематизації у рамках такої нової царини філософського знання, якою виступає філософія управління.

Суттєвою складовою навчання має стати виявлення конкретних глобальних проблем, які мають транснаціональну та кроскультурну значущість і широкі цивілізаційні наслідки.